

turalnej, która zaraz po wojnie podjęła program przebudowy życia kulturalnego Niemiec i zrzeszyła całą inteligencję postępową Niemiec wschodnich. Organizacją tą był „Kulturbund zur demokratischen Erneuerung Deutschlands”.

Następnie referentka przedstawiła idee przewodnie, kształtujące poszczególne dziedziny życia kulturalnego NRD. Mówiąc o szkolnictwie nakreśliła przede wszystkim te problemy, które związane są z jego politechnizacją, przeprowadzaną obecnie w NRD systematycznie, a zmierzającą do uczynienia z młodzieży, przez skontaktowanie jej z pracą szerokich mas miast i wsi, prawdziwej nosicielki nowej kultury klasy robotniczej.

Przemiany o podobnym charakterze, jak w szkolnictwie, dają się zauważyć w NRD w każdej dziedzinie życia kulturalnego. Jeżeli chodzi np. o literaturę i sztukę, to i tu postuluje się zacieśnienie kontaktów pomiędzy pisarzami i twórcami a klasą robotniczą. Wynika to z przeświadczenia, że tylko pisarz, który sam pracuje wśród robotników, który bezpośrednio tak jak swoje przeżywa ich problemy, może dać wierne, pełne życia odbicie tych spraw w swojej twórczości.

Z postulatem tym łączy się ściśle dążenie do pobudzenia robotników do rozwijania własnej twórczości. Stąd hasło: „Greif zur Feder Kumpel”. W wyniku tej akcji powstały już duże materiały, które w postaci pamiętników, dzienników czy wspomnień czekają na opracowanie. Referentka na tle tych postulatów wskazała też na najważniejsze osiągnięcia literackie w NRD z uwzględnieniem literatury dziecięcej.

Postulat udziału klasy robotniczej w tworzeniu wartości kulturalno-artystycznych ma także swoje zastosowanie w życiu teatralnym NRD. Poza sztukami o tematyce współczesnej znajduje to także swój wyraz we współpracy teatrów zawodowych z amatorskimi zespołami robotniczymi, a także po raz pierwszy w udziale ludności wsi w szeroko zakrojonych imprezach widowiskowych, jak np. w wystawieniu „Wilhelma Tella” przez mieszkańców wsi Bauernbach, czy w festiwalu na Rugii.

Z kolei referentka zwróciła uwagę na najważniejsze osiągnięcia NRD w dziedzinie sztuk plastycznych i wystawnictwa, muzyki, filmu, działalności wydawniczej i bibliotekarstwa oraz muzealnictwa.

Ostatnim referentem był redaktor Z. Szumowski, który podzielił się ze słuchaczami swymi wrażeniami z podróży po NRD. Redaktor Szumowski na konkretnych przykładach starał się pokazać, jak w NRD w walce z obciążeniami przeszłości, w szczerym wysiłku wykuwa się nowe oblicze Niemiec, Niemiec demokratycznych i pokojowych.

Po referatach odbyła się dyskusja, w której zajmowano się osiągnięciami kulturalnymi NRD.

Sesji przewodniczył prof. Z. Kaczmarczyk, wicedyrektor Instytutu Zachodniego.

M. S.

DZIAŁALNOŚĆ KATOWICKIEGO ODDZIAŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA EKONOMICZNEGO

Wśród działających w woj. katowickim towarzystw o charakterze naukowym dużą aktywnością legitymuje się Oddział Katowicki Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Rozwija on wszechstronną działalność zarówno na odcinku popularyzowania wiedzy ekonomicznej, jak i na płaszczyźnie czysto naukowej. Dominują tutaj spotykane na ogół gdzie indziej formy, takie jak organizowanie kursów, których celem jest dokształcanie i podnoszenie kwalifikacji pracowników przemysłu i administracji gospodarczej, a które jednocześnie umożliwiają Oddziałowi finansowanie innych odcinków działalności, np. akcji wydawniczej. Tutaj Oddział ma

w swym dorobku szereg poszukiwanych na miejscowym rynku księgarskim wydawnictw popularnonaukowych, podręczników i skryptów, które wprowadzie winny obsługiwać w zasadzie słuchaczy kursów, w gruncie rzeczy stanowią jednak ceną pomoc dla wielu ludzi, interesujących się, z racji swojej pracy, zagadnieniami gospodarczymi. M. in. wydano: Br. Miszewskiego, Wybrane zagadnienia ekonomii politycznej socjalizmu (1957); Ł. Górniewicz, Wybrane zagadnienia prawa; J. Szyrockiego, Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych; M. Franka, A. Ciołkówny, B. Pudły, Metodologię planu techniczno-ekonomicznego; M. Franka, A. Ciołkówny, J. Strzody, Analizę działalności gospodarczej przedsiębiorstw przemysłowych; M. J. Ziomka, Zasady statystyki; P. Tendery, Wybrane zagadnienia z rachunkowości; pracę zbiorową pt. Wybrane zagadnienia z ekonomiki przemysłu i szereg innych.

Obok tego Oddział prowadzi pracę naukowo-badawczą i odczytową w sekcjach, a mianowicie — statystyki, finansów, ekonomiki przemysłu, gospodarki materiałowej, ekonomiki handlu, rachunkowości i spółdzielczości pracy. W wielu wypadkach sekcje korzystają z prelegentów zamiejscowych, przede wszystkim z grona pracowników nauki innych uczelni, jak również ze współpracy wybitnych specjalistów-praktyków. Prócz tego prowadzi się na dość szeroką skalę akcję plenarnych zebrań odczytowych, które odbywają się z udziałem wybitnych ekonomistów polskich. Ciekawy przegląd całokształtu działalności Oddziału w latach 1945—1957 daje sprawozdanie, zawarte w Biuletynie Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, Seria „Życie kulturalne i naukowe”, nr 6.

Na specjalną uwagę, gdy chodzi o formy działalności Oddziału, zasługują doroczne konferencje naukowe, odbywane począwszy od 1957 r. w Wiśle. Posiadają one z jednej strony cenny aspekt naukowy, gdyż — stawiając w centrum dyskusji najbardziej podstawowe problemy gospodarcze kraju (przy czym w konferencjach biorą udział wybitni ekonomiści polscy, a w r. 1958 w obradach uczestniczyli także przedstawiciele krajów demokracji ludowej) — są one niewątpliwie czynnikiem pobudzającym rozwój nauk ekonomicznych w Polsce. Z drugiej strony, gromadząc — obok przedstawicieli świata nauki — dość szeroki wachlarz ludzi praktyki gospodarczej z całego kraju, stanowią ważny czynnik krzewienia i pogłębienia myśli ekonomicznej.

Pierwsza konferencja została zorganizowana przez Oddział Katowicki PTE wspólnie z Wyższą Szkołą Ekonomiczną w Katowicach w dniach od 2 do 4 maja 1957 r. O wyborze miejscowości zdecydowała jedyna na Śląsku możliwość zakwaterowania kilkuset osób, co przy ograniczeniu rozrywek (okres pomiędzy sezonami) miało sprzyjać nawiązywaniu kontaktów i bezpośredniej wymianie myśli oraz doświadczeń. W pierwszym zjeździe wzięło udział ponad 350 osób.

Temat obrad wynikał z problematyki wielkiego skupiska przedsiębiorstw przemysłowych, szukających nowych dróg rozwoju organizacyjno-ekonomicznego, jakim jest Śląsk. Podstawowym zagadnieniem konferencji stało się więc przedsiębiorstwo w gospodarce socjalistycznej, ukazane na tle przedsiębiorstwa w gospodarce kapitalistycznej.

Na zjeździe wygłoszono m. in. następujące referaty: doc. dr Marian Frank (Katowice), Przedsiębiorstwo w gospodarce kapitalistycznej; doc. mgr J. Gajda (Kraków), Przedsiębiorstwo w gospodarce socjalistycznej; doc. dr J. Rachwański (Łódź), Zagadnienie bodźców ekonomicznych w działalności przedsiębiorstw przemysłowych; doc. mgr inż. L. Mayre (Kraków), Bodźce indywidualnego zainteresowania w przedsiębiorstwie przemysłowym; dr W. Piotrowski (Łódź), Samorząd robotniczy a zarządzanie przedsiębiorstwem; doc. dr J. Kordaszewski, (Warszawa), Rady robotnicze a zarządzanie przedsiębiorstwem; doc. dr J. Kwejt (Warszawa), Zarządzanie przedsiębiorstwem; mgr J. Kortan (Łódź), Planowanie centralne a problematyka planowania w przedsiębiorstwie; mgr K. Jeżowski (Wrocław), Udział

załogi w zysku przedsiębiorstwa; dr Z. Winiarski, (Katowice), Rola ekonomisty w przedsiębiorstwie socjalistycznym.

Dyskusja skoncentrowała się wokół postulowanych zmian organizacyjnych w zarządzaniu gospodarką narodową. Omawiano zagadnienia rentowności, cen, płac, udziału załóg w zyskach, co znalazło odzwierciedlenie w uchwałach zjazdu. Wyrażano również postulat pogłębienia badań naukowych nad ekonomiką przedsiębiorstw (m. in. kreowania katedr ekonomiki przedsiębiorstwa w wyższych szkołach ekonomicznych). Materiały konferencji wydane zostały drukiem.

Druga konferencja odbyła się w dniach od 5 do 7 maja 1958 r., gromadząc około 400 uczestników, wśród których znajdowało się wielu gości z zagranicy, m. in. dziekan prof. Mrazek z Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Pradze, doc. dr Mirko Dautovic z Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu w Belgradzie, przedstawiciele przemysłu czechosłowackiego. Oprócz tego referat na zjazd nadesłał prof. dr inż. Günther Schmidt z *Technische Hochschule* w Dreźnie.

Tym razem w centrum obrad stanęła współpraca krajów demokracji ludowej na odcinku ekonomiki przemysłu i ekonomiki przedsiębiorstw, słowem, w rozwinięciu zagadnienia dyskutowanego w roku poprzednim (przedsiębiorstwo przemysłowe w Polsce) postawione zostało zagadnienie przedsiębiorstwa przemysłowego w krajach demokracji ludowej. Toteż w przemówieniu inauguracyjnym powiedziano:

„Żeby móc mówić, jak jest w krajach demokracji ludowej, trzeba dysponować wspólnym dorobkiem tych krajów, dorobkiem, który by obrazował, jak wygląda organizacja zarządzania przemysłem w poszczególnych krajach, jak wygląda organizacja przedsiębiorstwa na tle zarządzania przemysłem oraz jakie trudności powstają w organizacji przedsiębiorstw wszystkich krajów. Znajomość organizacji przemysłu i ekonomiki przedsiębiorstw w krajach demokracji ludowej stanowiłaby podstawę do pewnych badań, a następnie naukowych uogólnień...”.

Referaty zjazdowe dotyczyły więc następujących tematów: prof. dr Edward Lipiński (Warszawa), Socjologiczne zagadnienia przedsiębiorstw przemysłowych; doc. dr Mirko Dautovic (Belgrad), Organizacja zarządzania przedsiębiorstwami w Jugosławii; doc. dr O. Mrazek, kand. nauk V. Silvan, dr M. Kubr (Praga), Aktualne zagadnienia zarządzania oraz organizacji przemysłu socjalistycznego w Czechosłowacji; prof. dr inż. Günther Schmidt (Drezno), Udział państwa w prywatnych przedsiębiorstwach jako szczególna forma polityki gospodarczej w NRD; prof. dr Wł. Brus (Warszawa), Przedsiębiorstwo eksperymentujące na tle zmian w systemie zarządzania i organizacji gospodarki; inż. F. Kofinek (Trzyniec), Zastosowanie nowych metod organizacji w zakładzie hutniczym; doc. dr M. Frank (Katowice), Ekonomika przedsiębiorstw w Polsce w latach 1945—1957.

Zjazd dokonał przeglądu stanu nauki o przedsiębiorstwach w Polsce i w krajach demokracji ludowej i stwierdził konieczność kontynuacji wymiany doświadczeń między państwami demokracji ludowej w różnych formach. Zadania te powierzono właśnie Katowickiemu Oddziałowi Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Obok tego wysunięto szereg konkretnych wniosków dla praktyki gospodarczej oraz dla organizacji badań naukowych. Materiały konferencji, podobnie jak w roku poprzednim, zostały wydane drukiem przez Wydawnictwo „Śląsk”.

Tegoroczną konferencję, która odbyła się w dniach od 4 do 6 maja, odróżniała od poprzednich przede wszystkim forma obrad. Wygłoszony został jeden tylko referat prof. dra M. Franka (Katowice), „Zagadnienia samodzielności socjalistycznego przedsiębiorstwa przemysłowego”. Ujmował on centralne zagadnienie tegorocznej konferencji, jakim była właśnie samodzielność przedsiębiorstwa. Zagadnienie zostało opracowane w długiej, bo obejmującej aż 17 referatów serii, dostarczonych jeszcze przed zjazdem jego uczestnikom; były one pomyślane jako punkt wyjściowy do dyskusji w czterech sekcjach.

Referaty te traktowały obszernie poszczególne aspekty samodzielności przed-

siębiorstwa: dziedzinę zatrudnienia (mgr J. Kortan (Łódź), inwestycji (mgr W. Lisowski, Warszawa), płac (mgr A. Melich, Katowice), planowania produkcji (dyr. Oleński, Katowice), wykorzystania środków trwałych (mgr J. Strzoda, Katowice), zbytu (mgr T. Szymański), finansów (mgr J. Szyrocki, Katowice), aspekt prawny samodzielności przedsiębiorstwa (prof. dr S. Buczkowski, Lublin), stosunek przedsiębiorstwa do zjednoczenia i ministerstwa (dr Z. Winiarski, Dzierżoniów), stosunek przedsiębiorstw do rad narodowych (mgr W. Boerner, Wrocław), stosunek przedsiębiorstwa do samorządu robotniczego (doc. mgr J. Gajda, Kraków), itp.

Dyskusja, zarówno gdy chodziło o referat wstępny (w szczególności powracano tu wielokrotnie w sposób polemizujący do sprawy definicji przedsiębiorstwa), jak i obrady sekcyjne, miała charakter niezwykle gorący.

Wymiana zdań na konferencji, niezależnie od stopnia możliwości urzeczywistnienia jej uchwał, była bezsprzecznie pożyteczna i niemało się przyczyniła do rozwoju naszej myśli gospodarczej.

Andrzej Brożek